

**Instrukcje użytkowania
dostarczane przez producentów
Środki ochrony indywidualnej**

*Anna Banulska
Tomasz Markowski
Maksymilian Żurawski
Marta Iwańska*

**Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej
im. Józefa Tuliszkowskiego
Państwowy Instytut Badawczy**

**CNBOP-PIB-0024
Wydanie 1, Luty 2015**

**CNBOP-PIB Standard
Ochrona Przeciwpożarowa**

**Instrukcje użytkowania
dostarczane przez producentów**

Środki ochrony indywidualnej

Józefów 2015

Opracował zespół w składzie:

mgr inż. Anna Banulska

mgr inż. Tomasz Markowski

mgr inż. Maksymilian Żurawski

mgr Marta Iwańska

Recenzja:

mgr inż. Ewa Sobór

mgr inż. Michał Chmiel

Przygotowanie do wydania:

Anna Golińska

Projekt okładki: Barbara Dominowska

Copyright by Wydawnictwo Centrum Naukowo-Badawczego
Ochrony Przeciwpowozarowej im. Józefa Tuliszkowskiego
Państwowego Instytutu Badawczego

© Każda część niniejszego standardu może być przedrukowywana lub kopiowana
jakąkolwiek techniką bez pisemnej zgody Dyrektora Centrum Naukowo-Badawczego
Ochrony Przeciwpowozarowej – Państwowego Instytutu Badawczego

Wydawnictwo Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpowozarowej
im. Józefa Tuliszkowskiego – Państwowego Instytutu Badawczego
05-420 Józefów k/Otwocka, ul. Nadwiślańska 213
tel. +48 (22) 76 93 200, 300; fax: +48 (22) 76 93 356
e-mail: cnbop@cnbop.pl www.cnbop.pl

Wydanie I

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Podstawowe definicje.....	5
3. Podstawy prawne.....	6
4. Instrukcje użytkowania wg dyrektyw i rozporządzeń.....	12
5. Normy zharmonizowane a ŚOI – instrukcje użytkowania w normach.....	18
6. Zakończenie	23
Literatura	23

1. WSTĘP

Instrukcje użytkowania są powszechnie udostępnianymi dokumentami, które są podstawowymi źródłami wiedzy o wyrobie. Niniejszy standard został opracowany w celu przedstawienia w syntetyczny sposób wymagań odnoszących się do instrukcji użytkowania dedykowanych środkom ochrony indywidualnej (ŚOI) na podstawie obowiązujących wymagań prawnych w tym zakresie.

Intencją niniejszej publikacji jest przybliżenie osobom zajmującym się odbiorami środków ochrony indywidualnej problemu związanego z zapisami w instrukcjach użytkowania. Nie bez znaczenia są również coraz częstsze praktyki dostawców wyrobów prowadzące do zmian instrukcji użytkowania opracowanych przez producentów wyrobów, zwłaszcza podczas tłumaczenia instrukcji z języka obcego. Należy pamiętać, że instrukcje są integralną częścią dokumentacji technicznej, która podlega weryfikacji i ocenie podczas procesów oceny zgodności. Tego typu praktyki niejednokrotnie prowadzą w sposób bezpośredni do wypaczenia idei tworzenia instrukcji użytkowania, a pośrednio do częściowego rozminięcia się z fundamentalnymi podstawami oceny zgodności i funkcji jaką mają spełniać instrukcje użytkowania.

Pierwszy rozdział zawiera najważniejsze definicje dotyczące ŚOI. Definicje zostały zaczerpnięte z projektu rozporządzenia¹, które ma zastąpić dyrektywę PPE.

W rozdziale 2 standardu przybliżono podstawy prawne traktujące o obowiązkach odnośnie instrukcji użytkowania. Ponadto przybliżono prawodawstwo europejskie i harmonizacyjne w kontekście środków ochrony indywidualnej.

W rozdziale 3 wymieniono elementy, które powinny znaleźć się w instrukcjach użytkowania. Każdy z elementów został krótko opisany.

Rozdział 4 to przytoczenie zapisów wybranych norm odnoszących się do środków ochrony indywidualnej mających zastosowanie w ochronie przeciwpożarowej.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie środków ochrony indywidualnej i uchylające dyrektywę Rady 89/686/EWG – projekt po uzgodnieniach z dnia 20.11.2014 r.

2. PODSTAWOWE DEFINICJE²

1) **środki ochrony indywidualnej (ŚOI) to:**

- a) środki zaprojektowane i wyprodukowane do noszenia bądź trzymania przez osobę w celu ochrony przed jednym lub wieloma zagrożeniami dla zdrowia lub
- b) wymienne elementy składowe środków określonych w podpunkcie a) mające zasadnicze znaczenie dla ich funkcji ochronnej;
- c) systemy przyłączy do środków określonych w podpunkcie a) które nie są noszone bądź trzymane przez osobę i są zaprojektowane do połączenia tych środków z urządzeniem zewnętrznym i ze stabilnym punktem mocowania, nieprzeznaczone do przymocowania na stałe i niewymagające przeprowadzenia procedury mocowania przed użyciem;

2) **udostępnienie na rynku** oznacza każde dostarczenie ŚOI do celów dystrybucji lub użytkowania na rynku unijnym w ramach działalności komercyjnej, odpłatnie lub nieodpłatnie;

3) **wprowadzenie do obrotu** oznacza udostępnienie ŚOI na rynku unijnym po raz pierwszy;

4) **producent** oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która wytwarza ŚOI lub która zleca ich projektowanie lub wytworzenie i oferuje je pod własną nazwą lub znakiem towarowym;

5) **upoważniony przedstawiciel** oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, mającą siedzibę w Unii, posiadającą pisemne pełnomocnictwo od producenta do działania w jego imieniu w odniesieniu do określonych zadań;

6) **importer** oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, mającą siedzibę w Unii, wprowadzającą ŚOI z państwa trzeciego do obrotu na rynku unijnym;

7) **dystrybutor** oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną w łańcuchu dostaw, inną niż producent lub importer, która udostępnia ŚOI na rynku;

8) **specyfikacja techniczna** oznacza dokument określający wymagania techniczne, które muszą być spełnione przez ŚOI;

9) **norma zharmonizowana** oznacza normę zharmonizowaną z dyrektywą lub rozporządzeniem unijnym

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie środków ochrony indywidualnej i uchylające dyrektywę Rady 89/686/EWG – projekt po uzgodnieniach z dnia 20.11.2014 r.

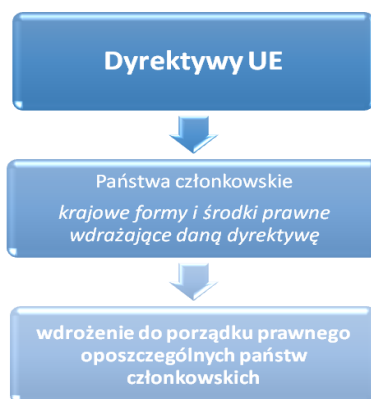
- 10) **ocena zgodności** oznacza proces wykazujący, czy zostały spełnione określone w niniejszym rozporządzeniu zasadnicze wymagania dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa odnośnie do ŚOI;
- 11) **unijne prawodawstwo harmonizacyjne** oznacza każdy akt prawny Unii harmonizujący warunki wprowadzania produktów do obrotu;
- 12) **oznakowanie CE** oznacza oznakowanie, poprzez które producent wskazuje, że ŚOI spełniają mające zastosowanie wymagania określone w unijnym prawodawstwie harmonizacyjnym przewidującym umieszczenie tego oznakowania.
- 13) **norma zharmonizowana** oznacza normę przyjętą przez jedną z europejskich organizacji normalizacyjnych wymienionych w załączniku I do dyrektywy 98/34/WE na podstawie wniosku Komisji zgodnie z art. 6 tej dyrektywy.

3. PODSTAWY PRAWNE

Istotnym elementem swobodnego przepływu towarów/usług na obszarze EOG (Europejski Obszar Gospodarczy) jest tworzenie wspólnotowego prawodawstwa harmonizacyjnego (każdy akt prawny Wspólnoty harmonizujący warunki wprowadzania produktów do obrotu³). Prawodawstwo harmonizacyjne opiera się na opracowywaniu i wdrażaniu w życie rozporządzeń (WE), decyzji (WE), dyrektyw (prawo tzw. „twarde”) zawierających wymagania zasadnicze oraz norm zharmonizowanych z daną dyrektywą harmonizacji technicznej (zawierających wymagania szczegółowe). Stosowne procedury oceny zgodności zawarte w przepisach i dokumentach jw. mają na celu potwierdzenie zgodności wyrobów z deklarowanymi przez ich producentów właściwościami/cechami.

Dyrektywy UE są szczególnymi aktami prawnymi i zgodnie z artykułem 288 Traktatu z Lizbony (dawny art. 249 TWE) wiążą państwa członkowskie UE, do których są skierowane wyłącznie w odniesieniu do rezultatu, jaki ma być osiągnięty. Tym samym pozostawia się organom krajowym państwa członkowskiego swobodę wyboru formy i środków prawnych implementacji danej dyrektywy. Innymi słowy, aby dyrektywa była obowiązująca w danym kraju członkowskim musi zostać wdrożona przepisami krajowymi. Dyrektywy zatem muszą być z zasady wdrożone do porządku prawnego państw członkowskich, aby można mówić o skutku prawnym, jaki mają osiągnąć. Powyższe uwarunkowania schematycznie są przedstawione poniżej.

³ art. 2 punkt 21) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r., ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz. Urz. UE L nr 218 str. 30 z dnia 13 sierpnia 2008 r.).

Ryc. 1. Uwarunkowania wdrożenia prawa unijnego

Źródło: Opracowanie własne

Zasada ta nie dotyczy rozporządzeń i decyzji wydawanych przez instytucje Unii, które wiążą w całości i są bezpośrednio stosowane, przy czym rozporządzenia mają zasięg ogólny a decyzje wskazują i wiążą jedynie adresatów.

Dyrektywy są opracowywane i wdrażane w państwach członkowskich w celu zapewnienia minimalnego uzgodnionego we Wspólnocie poziomu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników i środowiska pracy, poprzez przyjęcie w prawie (w drodze dyrektyw) odpowiednich wymagań, tak aby spełnić główny cel: warunki pracy nie mogą szkodzić zdrowiu.

Głównym aktem prawnym, który reguluje możliwość wprowadzania do obrotu ŚOI jest dyrektywa Rady nr 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstwa Państw Członkowskich odnoszących się do środków ochrony osobistej (PPE⁴) oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21.12.2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. nr 259 poz. 2173) wdrażające postanowienia dyrektywy Rady Wspólnoty Europejskiej nr 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie ujednoczenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących środków ochrony indywidualnej (Dz. Urz. WE L 399 z 30.12.1989 r. z późn. zm.) zwanej dalej dyrektywą. Dyrektywa określa warunki regulujące wprowadzenie na rynek i swobodny przepływ środków ochrony indywidualnej w ramach Wspólnoty oraz podstawowe wymagania bezpieczeństwa, jakie muszą spełniać ŚOI celem zapewnienia ochrony zdrowia i bezpieczeństwa użytkowników.

⁴ Personal Protective Equipment

Środki ochrony indywidualnej (są to sprzęt i środki, które noszone lub trzymane przez osobę, chronią ją przed zagrożeniami zdrowia i życia⁵) przed wprowadzeniem do obrotu wymagają przeprowadzenia procesu certyfikacji oceny typu wyrobu, który potwierdza spełnienie wymagań bezpieczeństwa i ochrony zdrowia określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21.12.2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. nr 259 poz. 2173), wdrażającym postanowienia dyrektywy Rady Wspólnoty Europejskiej nr 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie ujednoczenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących środków ochrony indywidualnej (Dz. Urz. WE L 399 z 30.12.1989 r. z późn. zm.). W dyrektywie tej zawarte zostały podstawowe wymagania dotyczące środków ochrony indywidualnej (ŚOI) takie jak:

- definicje dotyczące ŚOI,
- wymagania w zakresie bezpieczeństwa dotyczące poszczególnych środków,
- wymagania zasadnicze i dodatkowe,
- obowiązki producentów,
- deklaracje zgodności,
- zapewnienie jakości etc.

Zapisy dyrektywy rozróżniają dwa przypadki uzależniające konieczność przedstawienia wzoru ŚOI do oceny typu:

1. Przed wprowadzeniem na rynek danego wzoru ŚOI, producent lub jego upoważniony przedstawiciel mający siedzibę we Wspólnocie zbierają dokumentację techniczną określoną w Załączniku III, aby w razie konieczności przedłożyć ją właściwym władzom⁶.
2. Przed rozpoczęciem seryjnej produkcji środków ochrony indywidualnej, (...) producent lub jego upoważniony przedstawiciel mający siedzibę we Wspólnocie powinien przedłożyć wzór do oceny typu WE (..) ⁷.

⁵ Dyrektywa Rady Wspólnoty Europejskiej nr 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie ujednoczenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących środków ochrony indywidualnej (Dz. Urz. WE L 399 z 30.12.1989 r. z późn. zm.)

⁶ art. 8 ust. 1 dyrektywa Rady Wspólnoty Europejskiej nr 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie ujednoczenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących środków ochrony indywidualnej (Dz. Urz. WE L 399 z 30.12.1989 r. z późn. zm.)

⁷ art. 8 ust. 2 dyrektywa Rady Wspólnoty Europejskiej nr 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie ujednoczenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących środków ochrony indywidualnej (Dz. Urz. WE L 399 z 30.12.1989 r. z późn. zm.)

Dyrektywa wyłącza z obowiązku oceny typu ŚOI o prostej konstrukcji. ŚOI o prostej konstrukcji to takie „gdzie projektant zakłada, że użytkownik może sam ocenić poziom bezpieczeństwa ŚOI w stosunku do minimalnych zagrożeń, których skutki, jeżeli są stopniowo narastające, mogą być łatwo zidentyfikowane przez użytkownika we właściwym czasie⁸”.

ŚOI prostej konstrukcji uważane są za zgodne z zasadniczymi wymaganiami zdrowia i bezpieczeństwa, jeśli mają oznakowanie CE, a ich producent jest w stanie przedstawić deklarację zgodności WE. Jednakże dyrektywa nie wymaga, aby wyroby te musiały być dostarczane z deklaracją zgodności WE. Musi ona zostać przedstawiona na żądanie instytucji nadzoru rynku we właściwym czasie w razie możliwości zaistnienia niezgodności z wymaganiami.

W przypadku środków ochrony indywidualnej kategorii II (zagrożenia nie objęte kategorią I i III) i III, dla których europejskie normy zharmonizowane nie określają wszystkich zasadniczych wymagań zdrowia i bezpieczeństwa, zgodność z zasadniczymi wymaganiami musi zostać potwierdzona bezpośrednio certyfikatem oceny typu WE wydanym przez jednostkę notyfikowaną. Kategoria III obejmuje ŚOI, które chronią przed zagrożeniami, które mogą mieć bardzo poważne konsekwencje, takie jak śmierć lub nieodwracalne szkody na zdrowiu. Takimi zagrożeniami są np.:

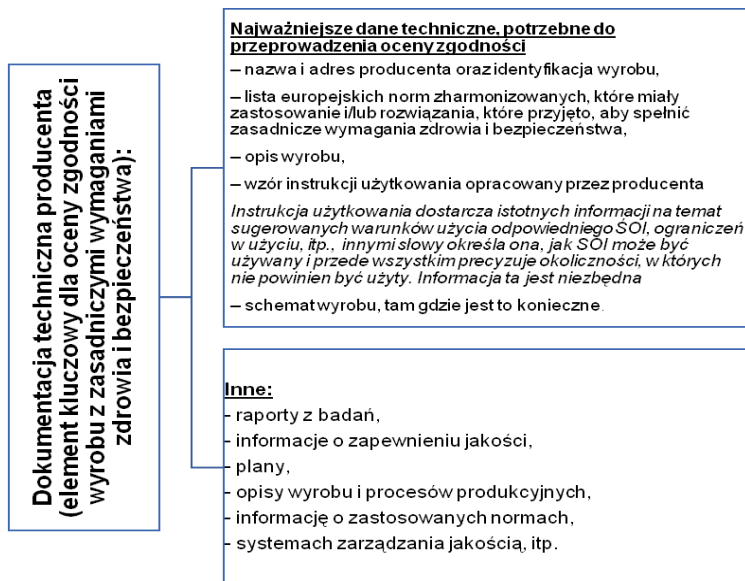
- substancje i mieszanki szkodliwe dla zdrowia;
- czynniki biologiczne;
- promieniowanie jonizujące;
- środowiska o wysokiej temperaturze, których skutki są porównywalne do działania powietrza o temperaturze wynoszącej co najmniej 100°C;
- upadki z wysokości;
- porażenie prądem elektrycznym i prace pod napięciem;

Zważywszy na fakt, iż ŚOI używane w ochronie przeciwpożarowej z zasady chronią przed dotkliwymi w skutkach zagrożeniami nie kwalifikują się do kategorii ŚOI o prostej konstrukcji.

Badanie typu jest procesem oceny zgodności wyrobu rozpoczynającym się od fazy projektowania wyrobu, poprzez produkcję i ocenę typu (wzoru). W wyniku tego procesu

⁸ art. 8 ust. 3 i 4 dyrektywa Rady Wspólnoty Europejskiej nr 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie ujednoczenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących środków ochrony indywidualnej (Dz. Urz. WE L 399 z 30.12.1989 r. z późn. zm.)

wydawany jest certyfikat oceny typu WE potwierdzający zgodność wyrobu z wymaganiami zasadniczymi dyrektywy 89/686/EWG, a w szczególności z wymaganiami normy zharmonizowanej odpowiedniej dla danego wyrobu. Ocena typu opiera się nie tylko na badaniach wyrobu i kontroli produkcji, ale również swoim zakresem obejmuje kontrolę i ocenę dokumentacji technicznej (ryc. 1) na zgodność z wymaganiami dyrektywy i norm zharmonizowanych. Obowiązkiem jednostki notyfikowanej, która prowadzi ocenę typu WE, jest stwierdzenie, że dany wzór ŚOI spełnia wymagania dyrektywy lub że ich nie spełnia.

Ryc. 2. Podział dokumentacji technicznej

Źródło: Opracowanie własne

Zarówno dyrektywa, jak i poszczególne normy, zawierają zapisy odnośnie obowiązku dostarczania instrukcji użytkownika jak również samej zawartości takich instrukcji. Zawartość instrukcji użytkownika dostarczanych przez producentów zostanie omówiona w kolejnym rozdziale.

Produkcja ŚOI o złożonej konstrukcji (np. ubrania specjalne strażaków) przeznaczonych do ochrony przed zagrożeniem życia lub przed zagrożeniami, które mogą powodować poważne i nieodwracalne uszkodzenia zdrowia, a których natychmiastowych skutków działania użytkownik nie jest w stanie stwierdzić w odpowiednim czasie, podlegają kontroli wg jednej z dwóch procedur określonych w art. 11 tj.:

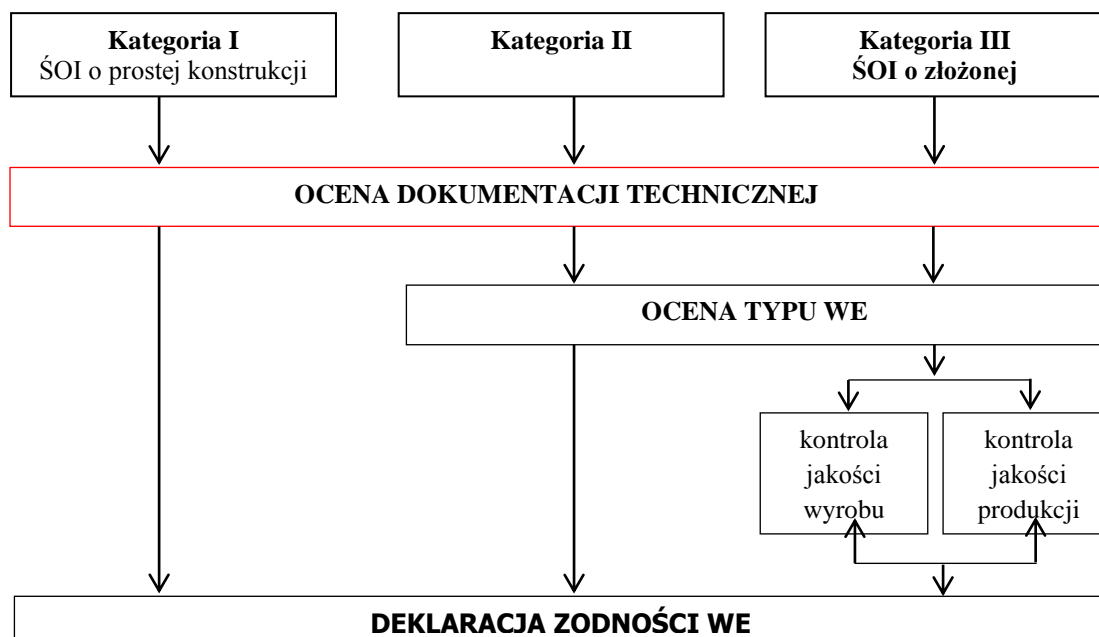
1. System kontroli jakości WE dla produktu finalnego,
2. System zapewniania jakości produkcji WE przez monitorowanie.

Nadzór nad wyrobem objętym certyfikatem WE może prowadzić jednostka notyfikowana, która wydała certyfikat lub inna jednostka notyfikowana mająca kompetencje w tym zakresie. Nadzór jest prowadzony w celu potwierdzenia, że jakość wyrobu poddanego nadzorowi nie

jest gorsza od jakości wyrobu, który był przedmiotem badania typu. Badania te są potwierdzane odpowiednimi sprawozdaniami z badań lub raportami z nadzorów.

Informacje dostarczane przez producenta są podstawowym elementem, który jest weryfikowany podczas procesu oceny zgodności środków ochrony indywidualnej. Informacje towarzyszące ŚOI powinny zostać przekazane do jednostki powinny być przez nią sprawdzone podczas oceny typu WE pod kątem treści i zrozumiałości. Jednostka notyfikowana bada dostarczoną dokumentację techniczną (w tym instrukcję użytkowania) w odniesieniu do wskazanego przez producenta obszaru użycia produktu na zgodność z zastosowanymi technicznymi specyfikacjami i odpowiednimi zasadniczymi wymaganiami bezpieczeństwa.

Producent ma obowiązek dołączyć instrukcję w formie papierowej do wszystkich środków ochrony indywidualnej, które wprowadza do obrotu. W przypadku niektórych rodzajów środków ochrony indywidualnej, takich jak wkładki przeciwhałasowe lub niektóre rękawice ochronne, sprzedawane w specjalnym opakowaniu, instrukcje mogą być przytwierdzone do opakowania lub dołączone do każdej pary.

Ryc. 3. Elementy procesu oceny

Źródło: Opracowanie własne

Ponadto rozporządzenie Ministra Gospodarki dotyczące ŚOI zawiera wymaganie jn.:

„Producent **niezwłocznie powiadamia jednostkę notyfikowaną**, która dokonała oceny systemu zapewnienia jakości produkcji WE, o **planowanych zmianach tego systemu**. Jednostka notyfikowana **sprawdza proponowane zmiany i ocenia, czy zmieniony system zapewnienia jakości produkcji WE będzie spełniać wymagania**. O podjętej decyzji w tej

sprawie jednostka notyfikowana powiadamia producenta. Zawiadomienie powinno zawierać wyniki sprawdzenia i uzasadnienie decyzji w sprawie oceny.”

4. INSTRUKCJE UŻYTKOWANIA WG DYREKTYW I ROZPORZĄDZEŃ

Zarówno dyrektywa 89/686/EWG, jak i rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21.12.2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. nr 259 poz. 2173), zawierają podstawowe wymagania odnoszące się do obowiązków producentów w zakresie dostarczania i zawartości instrukcji użytkowania. Dyrektywa jednoznacznie określa w pkt. 1.4 załącznika nr II, że „Producent lub jego upoważniony przedstawiciel mający siedzibę w Wspólnocie, wprowadzając ŚOI na rynek musi dostarczyć kartę informacyjną sporządzoną przez producenta (...)”. To wymaganie odnoszące się do obowiązku dostarczania karty informacyjnej (instrukcji) potwierdza zapis § 9 pkt. 1 wyżej wymienionego rozporządzenia. Obydwa przepisy szczegółowo opisują zakres informacji, jakie powinna zawierać instrukcja. Poniżej zostały opisane poszczególne wymagania w odniesieniu do zawartości instrukcji⁹:

1. Składowanie, użycie, czyszczenie, konserwowanie i dezynfekowanie. Środki czyszczące, konserwujące lub dezynfekujące polecane przez producenta nie mogą mieć negatywnego wpływu na środki ochrony indywidualnej lub ich użytkowników, gdy są stosowane zgodnie z odpowiednią instrukcją.

Instrukcje dotyczące składowania powinny określać warunki przechowywania ŚOI. Instrukcje użytkowania powinny zawierać niezbędne informacje na temat zakładania i zdejmowania środków ochrony indywidualnej, a także dopasowania do ciała użytkownika. Producent powinien określić sposób i warunki ich czyszczenia, konserwacji i (jeżeli dotyczy) dezynfekcji. Instrukcje dotyczące czyszczenia, konserwacji i dezynfekcji powinny opisywać:

- wyroby (lub przynajmniej kryteria niezbędne do ich doboru),
- procedury, które należy zastosować aby zapewnić, że stopień ochrony środków ochrony indywidualnej **pozostanie na najwyższym poziomie (np. właściwy sposób konserwacji z określeniem m.in. stężenia preparatu czyszczącego).**

Instrukcje dotyczące konserwacji powinny określać działania, które użytkownik może wykonywać samodzielnie oraz sposób ich wykonania (ze szczególnym

⁹ Interpretacja postanowień dyrektywy 89/686/EWG w zakresie oceny zgodności środków ochrony indywidualnej z zasadniczymi wymaganiami bezpieczeństwa. Przewodnik, CIOP-PIB, Warszawa 2006, s. 62-66.

uwzględnieniem informacji na temat części zapasowych), a także sytuacje, w których niezbędna jest interwencja producenta lub specjalisty.

2. Działanie zaobserwowane podczas testów technicznych sprawdzających poziomy lub klasy ochrony danych środków ochrony indywidualnej.

Instrukcje powinny zawierać skróconą informację o poziomach lub klasach ochrony, określonych przez producenta zgodnie z europejskimi normami zharmonizowanymi lub innymi odpowiednimi specyfikacjami. Informacje szczegółowe opisane są w sprawozdaniach z badań.

3. Odpowiednie dodatkowe wyposażenie środków ochrony indywidualnej i charakterystyka ich części zamiennych.

Producent powinien wskazać w instrukcji użytkowania dodatkowe wyposażenie i części zamienne odpowiednie dla danego wyrobu. Charakterystyka części zamiennych wspomnianych w tym wymaganiu odnosi się do niezbędnych informacji na temat ich wymiany i ograniczeń w użyciu.

4. Klasy ochrony dla różnych poziomów zagrożeń i związane z tym ograniczenia używania.

Dla określonej przez producenta klasy ochrony instrukcja powinna wskazywać poziom zagrożenia i odpowiadające im ograniczenia użycia.

5. Data ważności lub okres trwałości środków ochrony indywidualnej lub ich określonych części składowych.

Data ważności oznacza termin po upływie którego środki ochrony indywidualnej tracą przydatność do użycia lub nie nadają się do zastosowania, zgodnie ze swoim przeznaczeniem, z powodu zmian swoich właściwości ochronnych lub zmniejszenia funkcjonalności. Data ważności lub okres trwałości odnoszą się albo do okresu trwałości i użycia, starzenia się albo innych czynników, które mogą wpływać na działanie środków ochrony indywidualnej. Producent musi dostarczyć wszystkie niezbędne informacje, aby umożliwić użytkownikowi określenie prawdopodobnego okresu trwałości. Producent musi dostarczyć wszystkie przydatne informacje, tak aby potencjalny użytkownik mógł określić właściwy okres użytkowania.

6. Rodzaj opakowania właściwy do transportu.

Dotyczy to opisu opakowania właściwego do transportu umożliwiającego zachowanie właściwości środków ochrony indywidualnych związanych z bezpieczeństwem i użytecznością. Termin „transport” oznacza nie tylko transport z zakładu

produkcyjnego do innych miejsc, ale również sytuacje, gdy środki ochrony indywidualnej nie są używane i przemieszczane.

7. Znaczenie ewentualnych oznakowań.

Wiele zapisów dyrektywy (np. pkt. 2.4 – środki ochrony indywidualnej ulegające starzeniu, 3.5 – ochronniki słuchu, 3.9 – ochrona oczu przed promieniowaniem jonizującym, 3.10 – środki ochrony układu oddechowego). dotyczy określonych oznakowań które powinny znaleźć się na ŚOI lub jego opakowaniu. Ich znaczenie powinno być wyjaśnione w instrukcji użytkowania.

8. Odniesienia do stosowanych dyrektyw .

Wymaganie to odnosi się do wyrobów, dla których przewidziane jest oznakowanie CE ze względu na zastosowanie innej dyrektywy niż dyrektywa PPE, tzn. odwołania do dyrektyw nowego podejścia, które zostały użyte w stosunku do środków ochrony indywidualnej. Producent powinien dostarczyć informacje na temat dyrektyw, które zdecydował się zastosować.

9. Nazwa, adres i numer identyfikacyjny jednostki notyfikowanej uczestniczącej w fazie projektowania środków ochrony indywidualnej.

Faza ta zawiera wszystkie działania związane z projektowaniem wzorów środków ochrony indywidualnej podlegających ocenie typu WE. Wymaganie to dotyczy tylko środków ochrony indywidualnej II i III kategorii. **Producent odpowiada za opracowanie instrukcji użytkowania i jej przetłumaczenie na język urzędowy kraju, w którym środki ochrony indywidualnej mają być dystrybuowane.** Instrukcja powinna również zawierać adres producenta. Informacje dotyczące wyrobu są podstawową częścią tego dokumentu, dostarczającą użytkownikom końcowym wszystkich niezbędnych informacji w zakresie miejsca wytworzenia wyrobu.

W związku z trwającymi pracami nad nowelizacją obowiązującej dyrektywy PPE, która przyjmie formę rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, należy odnieść się do zapisów znajdujących się w projekcie ww. rozporządzenia europejskiego, aby zasygnalizować zbliżające się zmiany w prawodawstwie europejskim. W tabeli nr 1 przedstawiono i krótko porównano zakres informacji, które instrukcja powinna posiadać na podstawie niżej wymienionych aktów prawnych:

1. Dyrektywa Rady Wspólnoty Europejskiej nr 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie ujednoczenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących środków ochrony indywidualnej (Dz. Urz. WE L 399 z 30.12.1989 r. z późn. zm.)

2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21.12.2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. nr 259 poz. 2173)
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie środków ochrony indywidualnej i uchylające dyrektywę Rady 89/686/EWG – projekt po uzgodnieniach.

Analizując poniższe zestawienie można łatwo zauważyć, że określone wymagania dla zawartości instrukcji dostarczanych przez producentów są tożsame zarówno w dyrektywie jak i w rozporządzeniu Ministra Gospodarki. W każdym dokumencie wymienia się te same wymagania. Jedynie projekt nowego Rozporządzenia Europejskiego rozwija nieznacznie zapisy w przedmiotowym zakresie. Projekt definiuje zasady określania ważności ŚOI w zakresie sprecyzowania miesiąca/roku ważności lub okresu trwałości ŚOI lub ich określonych części składowych w stosownych przypadkach. Ponadto projekt rozporządzenia zawiera nowe wymagania w zakresie:

- informacji dotyczących zagrożeń, przed którymi ŚOI mają chronić.

W przypadku, gdy do ŚOI nie jest dołączana deklaracja zgodności UE instrukcja dodatkowo powinna zawierać informacje jn.:

- odniesienia do (projektu) rozporządzenia oraz odniesień do innych przepisów unijnego prawodawstwa harmonizacyjnego jeżeli mają zastosowanie w danym przypadku (np. inna dyrektywa);
- nazwa, adres i numer identyfikacyjny jednostki lub jednostek notyfikowanych uczestniczących w procesie oceny zgodności ŚOI;
- odniesienia do odpowiednich zastosowanych norm zharmonizowanych, łącznie z datą wydania norm(y) lub odniesień do innych zastosowanych specyfikacji technicznych;
- adres strony internetowej, na której można uzyskać dostęp do deklaracji zgodności UE.

Tabela 1. Zakres informacji na instrukcji

Dyrektywa Rady Wspólnoty Europejskiej nr 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie ujednoczenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących środków ochrony indywidualnej	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21.12.2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej	Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie środków ochrony indywidualnej i uchylające dyrektywę Rady 89/686/EWG – projekt po uzgodnieniach
<ol style="list-style-type: none"> 1. nazwa i adres producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela, 2. informacje nt. przechowywania, użytkowania, czyszczenia, konserwacji, obsługi i dezynfekowania. 3. zalecane przez producenta środki czyszczące, konserwujące i dezynfekujące które nie będą negatywnie oddziaływać na użytkownika środków ochrony indywidualnej oraz na te środki, jeśli będą stosowane zgodnie z odpowiednimi instrukcjami, 4. informacje nt. działania danych ŚOI, stwierdzonego podczas testów technicznych sprawdzających poziom ochrony lub klasę ochrony; 5. informacje nt. odpowiedniego wyposażenia ŚOI i charakterystyk ich części zamiennych; 6. informacje nt. klas ochrony dla różnych poziomów zagrożeń i związanych z tym ograniczeń użytkowania; 7. daty ważności lub okresu trwałości danych ŚOI lub ich określonych części składowych; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. nazwa i adres producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela; 2. sposób przechowywania, używania, czyszczenia, konserwacji, obsługi i dezynfekcji środków ochrony indywidualnej; 3. informacji o zalecanych przez producenta środkach czyszczących, konserwujących i dezynfekujących, które nie będą negatywnie oddziaływać na użytkownika środków ochrony indywidualnej oraz na te środki, jeśli będą stosowane zgodnie z odpowiednimi instrukcjami, 4. informacji o skuteczności ochrony wynikającej z badań technicznych wykonanych w celu sprawdzenia poziomów lub klas ochrony, którymi charakteryzują się środki ochrony indywidualnej, 5. informacji o odpowiednim dodatkowym wyposażeniu środków ochrony indywidualnej i charakterystyce ich części zamiennych, 6. informacji o klasie ochrony dla różnych poziomów zagrożeń i związanych z tym 	<ol style="list-style-type: none"> 1. nazwa i adres producenta 2. informacje nt. przechowywania, użytkowania, czyszczenia, konserwacji, obsługi i dezynfekowania. Zalecane przez producenta środki czyszczące, konserwujące i dezynfekujące nie mogą niekorzystnie wpływać na ŚOI lub użytkowników, jeżeli są stosowane zgodnie z odpowiednimi instrukcjami; 3. informacje nt. działania ŚOI, stwierdzonego podczas odpowiednich testów technicznych sprawdzających poziom lub klasę ochrony; 4. informacje nt. wyposażenia, które można stosować z ŚOI, i charakterystyki ich właściwych części zamiennych; 5. informacje nt. klas ochrony dla różnych poziomów zagrożeń i związanych z tym ograniczeń użytkowania; 6. w stosownych przypadkach, miesiąca/roku ważności lub okresu trwałości ŚOI lub ich określonych części składowych; 7. rodzaj opakowania właściwego do transportu;

INSTRUKCJE UŻYTKOWANIA - ŚRODKI OCHRONY INDYWIDUALNEJ

/STANDARDY CNBOP-PIB/

<p>8. rodzaj opakowania właściwego do transportu;</p> <p>9. znaczenie ewentualnych oznakowań</p> <p>10. dokładna i zrozumiała karta informacyjna powinna być sporządzona przynajmniej w języku/ach urzędowym/ch państwa członkowskiego przeznaczenia.</p> <p>11. odniesienia do dyrektyw stosowanych</p>	<p>ograniczeń używania środków ochrony indywidualnej,</p> <p>7. informacji o rodzaju opakowania właściwego do ich bezpiecznego transportu;</p> <p>8. informacji o dacie ważności lub okresie trwałości środków ochrony indywidualnej lub ich określonych części składowych;</p> <p>9. objaśnienie wszelkich oznaczeń;</p> <p>10. informacji o nazwa, adres i numer identyfikacyjny jednostki notyfikowanej uczestniczącej w procesie oceny zgodności środków ochrony indywidualnej.</p> <p>11. Instrukcja powinna być opracowana dokładnie i zrozumiale w języku polskim oraz w językach urzędowych państw przeznaczenia środków ochrony indywidualnej.</p>	<p>8. znaczenia ewentualnych oznakowań</p> <p>9. informacje dotyczące zagrożeń, przed którymi ŚOI mają chronić;</p> <p>10. Jeżeli do ŚOI nie jest dołączana deklaracja zgodności UE instrukcja dodatkowo powinna zawierać informacje jn.:</p> <p>11. odniesienia do niniejszego rozporządzenia oraz odniesień do innych przepisów unijnego prawodawstwa harmonizacyjnego, jeżeli mają zastosowanie;</p> <p>12. nazwy, adresu i numeru identyfikacyjnego jednostki lub jednostek notyfikowanych uczestniczących w procesie oceny zgodności ŚOI;</p> <p>13. odniesień do odpowiednich zastosowanych norm zharmonizowanych, łącznie z datą wydania norm(y) lub odniesień do innych zastosowanych specyfikacji technicznych;</p> <p>14. adresu strony internetowej, na której można uzyskać dostęp do deklaracji zgodności UE.</p> <p>15. dokładna i zrozumiała instrukcja musi być sporządzona przynajmniej w języku lub językach urzędowych państwa członkowskiego przeznaczenia.</p>
--	---	---

Źródło: Opracowanie własne

Obowiązujące przepisy zawierają uszczegółowienia kwestii związanych z instrukcjami użytkowania. Jednym z takich uszczegółowień jest zapis dotyczący ŚOI o konstrukcji złożonej, które są przeznaczone do ochrony przed zagrożeniem życia lub takimi które mogą powodować ciężkie i nieodwracalne uszkodzenie ciała lub utratę zdrowia, w tym zmiany chorobowe, których skutków użytkownik nie jest w stanie stwierdzić w odpowiednim czasie, instrukcja taka powinna zawierać w szczególności:

- 1) dane przeznaczone do wykorzystania wyłącznie przez kompetentne i przeszkolone osoby, które posiadają kwalifikacje do ich właściwej interpretacji i zapewnią bezpieczne stosowanie tych środków przez użytkownika;
- 2) opis sposobu sprawdzania, czy środki ochrony indywidualnej zostały prawidłowo wyregulowane i czy właściwie funkcjonują podczas używania.

Ponadto znajdujemy informację, że jeżeli producent nie może ustalić okresu trwałości środków ochrony indywidualnej, dostarczona przez niego instrukcja powinna zawierać niezbędne informacje umożliwiające nabywcy lub użytkownikowi tych środków ustalenie właściwej daty upływu okresu ich trwałości, z uwzględnieniem poziomu jakości tych środków, warunków ich składowania, używania, czyszczenia, obsługi i konserwacji.

5. NORMY ZHARMONIZOWANE A ŚOI – INSTRUKCJE UŻYTKOWANIA W NORMACH

Jak wspomniano we wcześniejszym rozdziale niniejszego standardu wspólnotowe prawodawstwo harmonizacyjne wspomagane jest poszczególnymi normami, w szczególności normami zharmonizowanymi z daną dyrektywą. Normy zharmonizowane są opracowywane przez europejskie jednostki normalizacyjne (CEN, CENELEC, ETSI) na podstawie mandatu udzielonego przez Komisję Europejską i przyjmowane przez te europejskie jednostki normalizacyjne zgodnie z ich procedurami wewnętrznymi. Komisja Europejska po zatwierdzeniu norm publikuje w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej ich numery i dodatkowe informacje dotyczące daty wydania i możliwości korzystania z przywileju domniemania zgodności z wymaganiami dyrektywy. Gdy norma EN opracowana na poziomie europejskim stanie się normą krajową, poprzez przyjęcie jej do zbioru norm krajowych przez przynajmniej jedno państwo członkowskie, norma taka staje się „normą zharmonizowaną”¹⁰.

Dyrektywa 89/686/EWG również posiada szereg norm zharmonizowanych, których spełnienie wymagań jest weryfikowane podczas procesu oceny typu. Wykaz norm

¹⁰ <http://www.pkn.pl/normy-zharmonizowane>, stan na dzień 29.01.2015 r.

zharmonizowanych jest cyklicznie publikowany i aktualizowany na stronie Polskiego Komitetu Normalizacyjnego w zakładce normy a prawo/dyrektywy i normy.

Z zasady domniemania zgodności wynika, że w przypadku ŚOI spełniających wymagania norm zharmonizowanych, do których odniesienie opublikowano w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, lub ich części, jednocześnie spełniają one zasadnicze wymagania dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa objęte tymi normami lub ich częściami, określone w załączniku II dyrektywy. Oznacza to, że wymagania określone w normach zharmonizowanych wyczerpują znamiona wymagań określonych w dyrektywie.

Wymagania w zakresie obowiązku dostarczania i zawartości instrukcji użytkownika zawiera załącznik II dyrektywy 89/686/EWG. Poniżej przedstawiono zestawienie wybranych wymagań odnoszących się do instrukcji użytkownika zawarte w wybranych normach zharmonizowanych dla ŚOI użytkowanych w ochronie przeciwpożarowej.

Tabela 2. Zestawienie wybranych wymagań odnoszących się do instrukcji użytkowania w wybranych normach zharmonizowanych

Numer normy i tytuł	Wybrane wymagania
EN 137:2006 Sprzęt ochrony układu oddechowego. Aparaty powietrzne butlowe ze sprężonym powietrzem wyposażone w maskę. Wymagania, badania, znakowanie	<p>Pkt. 9 Informacje dostarczane przez producenta</p> <p>9.1 Do <u>każdego dostarczanego</u> aparatu powinny być dołączone <u>informacje producenta</u> pozwalające wyszkolonym i wykwalifikowanym osobom na użytkowanie aparatu</p> <p>9.2 Informacje dostarczane przez producenta powinny być <u>w języku(ach) urzędowym(ych) kraju przeznaczenia.</u></p> <p>9.3 Informacje dostarczane przez producenta powinny zawierać <u>wszystkie informacje niezbędne dla wyszkolonych i wykwalifikowanych osób a dotyczące:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zastosowania/ograniczenia w zastosowaniu; - kontroli przed użyciem; - zakładania i dopasowania; - użytkowania; - konserwacji (wskazane oddzielnie wydrukowane instrukcje; powinny zawierać odniesienie do odpowiedniej normy lub okresowej kontroli i badania zbiorników ciśnieniowych); - przechowywania; - sprzętu. <p>9.5 Dostarczane informacje powinny być <u>jednoznaczne</u> (jeżeli zachodzi potrzeba można załączyć rysunki, opisy).</p> <p>9.7 Informacje o częściach zamiennych.</p>
EN 469:2005+A1:2006+AC:2006 Odzież ochronna dla strażaków. Wymagania użytkowe dotyczące odzieży ochronnej przeznaczonej do akcji przeciwpożarowej	<p>pkt. 8 Informacje dostarczane przez producenta</p> <p>8.1. odzież ochronna dla strażaków powinna być dostarczona klientowi wraz z <u>pisemnymi informacjami sporządzonymi w co najmniej w języku urzędowym państwa, w którym odzież ta ma być użytkowana.</u></p> <p>8.3 Producent powinien również dołączyć informację, że ubiór ochronny wyprodukowany zgodnie z wymaganiami niniejszej Normy Europejskiej stanowi ochronę jedynie dla tułowia, szyi,</p>

	rąk do nadgarstków oraz nóg do kostek. Ochrona pozostałych części ciała wymaga zastosowania dodatkowych środków ochronnych.
EN 943-1:2002 Odzież chroniąca przed ciekłymi i gazowymi chemikaliami, łącznie z aerozolami i cząstkami stałymi -- Część 1: Wymagania dla wentylowanych i nie wentylowanych, gazoszczelnych (Typ 1) i nie gazoszczelnych (Typ 2) ubrań ochronnych	<p>Pkt. 8 Informacje dostarczane przez producenta</p> <p>W celu zaznajomienia noszącego ubiór z instrukcją użytkowania, instrukcje te powinny być dołączone do każdego ubioru chroniącego przed chemikaliami lub do każdego jednostkowego opakowania handlowego.</p> <p>Instrukcje powinny być podane co najmniej w oficjalnym języku kraju lub regionu, w którym są stosowane.</p> <p>Instrukcje powinny zawierać przynajmniej następujące informacje:</p> <p>a) nazwę, znak towarowy, lub inny sposób identyfikacji producenta i/lub jego autoryzowanego przedstawiciela ustanowionego przez Unię Europejską lub kraj, w którym produkt jest umieszczony na rynku.</p> <p>b) numer fabryczny wyrobu, numer identyfikacyjny lub numer wzoru;</p> <p>d) wykaz związków chemicznych lub produktów chemicznych (łącznie z nazwami i przybliżonymi stężeniami składników), na które odzież ochronna została przebadana oraz uzyskane w badaniach poziomy odporności na przenikanie i przesiąkanie (...)</p> <p>g) <u>przewidywany okres trwałości wyrobu odzieżowego, jeśli ulega on starzeniu</u></p> <p><u>Instrukcja powinna być jednoznaczna.</u> Ilustracje, numery części, oznaczenia itp. powinny być zamieszczone, jeżeli będą one przydatne. Jeżeli jest to konieczne, powinny być podane ostrzeżenia przed mogącymi wystąpić trudnościami.</p>
EN 943-2:2002 Odzież chroniąca przed ciekłymi i gazowymi chemikaliami, łącznie z aerozolami i cząstkami stałymi -- Część 2:	<p>pkt. 10 Informacje dostarczane przez producenta</p> <p>Instrukcja użytkowania powinna także zawierać stwierdzenie, że</p>

INSTRUKCJE UŻYTKOWANIA - ŚRODKI OCHRONY INDYWIDUALNEJ

/STANDARDY CNBOP-PIB/

<p>Wymagania dotyczące gazoszczelnych ubiorów ochronnych (Typ 1) przeznaczonych dla zespołów ratowniczych (ET)</p>	<p>postanowieni zawarte w niniejszej normie <u>nie zakłócają postanowień normy dotyczących innych zagrożeń p. termicznych i od płomieni.</u></p>
<p>EN 15090:2012 Obuwie dla strażaków</p>	<p>Pkt. 9 Informacje, które powinny być podawane 9.1 Obuwie dla strażaków <u>należy dostarczyć do klienta wraz z informacjami zapisanymi</u> co najmniej w języku(-ach) urzędowym(ych) państwa/kraju przeznaczenia. <u>Wszystkie informacje powinny być jednoznaczne.</u> Należy podać następujące informacje: (..) <u>d) instrukcję dotyczącą użytkowania:</u> 1) <u>sprawdzenia</u>, które powinien przeprowadzić użytkownik przed użytkowaniem obuwia, jeżeli są one wymagane 3) <u>przeznaczenie</u>: podstawowe informacje dotyczące możliwych zastosowań i, tam gdzie dostępne są szczegółowe informacje, źródło tych informacji; ograniczenia użytkowania (..) 4) <u>instrukcje przechowywania i konserwacji</u>, z podaniem <u>maksymalnych okresów między sprawdzeniami</u> w celu konserwacji (..) 8) <u>informacje dotyczące wyściółek</u> (jeżeli mają zastosowanie) 9.2 Obuwie antyelektrostatyczne Każda para obuwia antyelektrostatycznego powinna być dostarczana wraz z ulotką zawierającą informacje o treści podanej w normie (dot. zaleceń stosowania) 9.3 Wyściółki <u>Jeżeli obuwie jest dostarczane z usuwalną wyściółką, zaleca się podanie w ulotce, że badania wykonano na obuwiu z umieszczoną w nim wyściółką. (...)</u> <u>Jeżeli obuwie jest dostarczane bez wyściółki, zaleca się podanie w ulotce, że badania wykonano na obuwiu bez wyściółki. (...)</u></p>

Zródło: Opracowane własne

6. ZAKOŃCZENIE

Całe prawodawstwo unijne tzn. rozporządzenia, decyzje jak i dyrektywy mają na celu nie tylko umożliwienie swobodnego przepływu towarów/usług na obszarze WOG, ale również tworzenie wspólnotowego prawodawstwa harmonizacyjnego. Umożliwia ono ujednoczenie wymagań dla wyrobów i usług, również w obszarze środków ochrony indywidualnej. Wymagania te nakładają na producentów obowiązek potwierdzenia, że ich wyroby są zgodne z deklarowanymi przez nich właściwościami/cechami.

Środki ochrony indywidualnej to nie jedynie „wyrób” wprowadzany do użytkowania. Należy pamiętać, iż ŚOI powinien współistnieć nie tylko jako namacalny samodzielny wyrób, ale również jako podmiot certyfikacji WE, która pozwala potencjalnemu użytkownikowi mieć pewność, iż dany wyrób został pozytywnie oceniony przez niezależną i kompetentną jednostkę notyfikowaną. Ocena ta zwiększa bezpieczeństwo użytkownika takiego wyrobu. Należy pamiętać, że na jakość wyrobu ma wpływ wiele czynników. Jednym z nich jest szeroko pojęta dokumentacja techniczna, która powinna towarzyszyć wyrobowi. Dokumentacja ta stanowi podstawę produkcji, użytkowania i konserwacji. Wśród tej dokumentacji należało by wyróżnić instrukcje użytkowania dostarczaną przez producenta wyrobu, która powinna być dołączana do wyrobu. Jest ona swoistego rodzaju przewodnikiem dla użytkownika, który objaśni i poinstruuje, jak poprawnie korzystać z ŚOI, aby spełniał on swoją rolę ochronną. Ponadto troskliwie wykonana instrukcja użytkowania zwiększa prawdopodobieństwo prawidłowej obsługi wyrobu przez użytkownika a to prowadzi do bezpiecznego użytkowania i zachowania optymalnego czasu żywotności każdego ŚOI.

LITERATURA

1. Dyrektywa Rady Wspólnoty Europejskiej nr 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie ujednoczenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących środków ochrony indywidualnej (Dz. Urz. WE L 399 z 30.12.1989 r. z późn. zm.)
2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21.12.2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. nr 259 poz. 2173)
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie środków ochrony indywidualnej i uchylające dyrektywę Rady 89/686/EWG –projekt po uzgodnieniach z dnia 20.11.2014 r.
4. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r., ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku

odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz. Urz. UE L nr 218 str. 30 z dnia 13 sierpnia 2008 r.).

5. Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 768/2008/WE z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie wspólnych ram dotyczących wprowadzania produktów do obrotu, uchylająca decyzję Rady 93/465/EWG
6. Interpretacja postanowień dyrektywy 89/686/EWG w zakresie oceny zgodności środków ochrony indywidualnej z zasadniczymi wymaganiami bezpieczeństwa. Przewodnik, CIOP-PIB, Warszawa 2006.
7. Niebieski przewodnik – wdrażanie przepisów dotyczących produktów w Unii Europejskiej 2014
8. EN 137:2006 Sprzęt ochrony układu oddechowego. Aparaty powietrzne butlowe ze sprężonym powietrzem wyposażone w maskę. Wymagania , badania, znakowanie
9. EN 943-1:2002 Odzież chroniąca przed ciekłymi i gazowymi chemikaliami, łącznie z aerozolami i cząstkami stałymi -- Część 1: Wymagania dla wentylowanych i nie wentylowanych, gazoszczelnych (Typ 1) i nie gazoszczelnych (Typ 2) ubrań ochronnych
10. EN 943-2:2002 Odzież chroniąca przed ciekłymi i gazowymi chemikaliami, łącznie z aerozolami i cząstkami stałymi -- Część 2: Wymagania dotyczące gazoszczelnych ubiorów ochronnych (Typ 1) przeznaczonych dla zespołów ratowniczych (ET)
11. EN 469:2005+A1:2006+AC:2006 Odzież ochronna dla strażaków. Wymagania użytkowe dotyczące odzieży ochronnej przeznaczonej do akcji przeciwpożarowej
12. EN 15090:2012 Obuwie dla strażaków
13. www.pkn.pl
14. www.ec.europa.eu